

Τάσος Βουρνάς: από την ευθυγράμμιση στη μεταστροφή

των Πύργου Κόκκινου και Γαβρίλη Λαμπάτου

Ο ΤΑΣΟΣ ΒΟΥΡΝΑΣ (ΑΓΡΙΟΒΟΤΑΝΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ 1913 – Αθήνα 1990) σπούδασε φιλολογία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και αναδείχθηκε επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου. Ήταν ένας χαλκέντερος συγγραφέας στον χώρο των αριστερών ιδεών και, αναμφίβολα, έχει να επιδείξει ένα πολυσιχδές ιστοριογραφικό, φιλολογικό, κριτικό και δημοσιογραφικό έργο (*Η Αυγή*, *Ανεξάρτητος Τύπος*). Τόσο με την αρθρογραφία του στον ελληνικό Τύπο, όσο και με το συγγραφικό του έργο άφησε το αποτύπωμά του στην ελληνική γραμματεία, ιδιαίτερα στο πεδίο της λεγόμενης Δημόσιας Ιστορίας, μολονότι η αξία του έργου που εκπόνησε δεν έχει τύχει ακόμη της συστηματικής προσοχής των ερευνητών. Στο σύντομο κείμενο που ακολουθεί δεν θα μας απασχολήσει το μεταφραστικό του έργο από τα αρχαία ελληνικά, το οποίο πραγματοποιήθηκε κυρίως στα χρόνια της επτάχρονης δικτατορίας (Αισχύλος, Ξενοφών, Αίσωπος, Αλκίφρων Αιλιανός κ.ά.) ούτε η πτυχή του έργου του που επικεντρώνεται στην έκδοση φιλολογικών και κριτικών εκδόσεων της νεοελληνικής λογοτεχνίας και δραματολογίας [*Βαβυλωνία* του Δημητρίου Βυζάντιου (1836/1840) και *Βασιλικός* του Αντωνίου Μάτεσι (1829/1830)]. Ως γνωστόν, το ενδιαφέρον του Τάσου Βουρνά για την αρχαιοελληνική και βυζαντινή γραμματεία ανάγεται στις απαρχές της διανοητικής του πορείας, όταν, το 1939, αποδεικνύοντας τη φιλολογική του επάρκεια και τη μεθοδολογική του σκευή, εξέδωσε σε δυο τόμους τις *Επιστολές* του αυτοκράτορα Ιουλιανού στη νεοελληνική γλώσσα, οι οποίες συνοδεύονταν με κριτικό σχολιασμό. Το ενδιαφέρον αυτό συνε-

χίστηκε και στα μεταπολεμικά χρόνια και κυρίως στη Μεταπολίτευση. Η ερευνητική και συγγραφική του δραστηριότητα ανακόπηκε προσωρινά από τη συμμετοχή του στον ελληνο-ιταλικό πόλεμο και στην Αντίσταση.

Ως κριτικός της νεοελληνικής λογοτεχνίας μάς κληροδότησε ένα ογκώδες έργο. Αρθρογραφούσε σε εφημερίδες και περιοδικά περισσότερα από πενήντα χρόνια. Συμμετείχε ενεργά στον δημόσιο διάλογο των διανοουμένων της Αριστεράς γύρω από τα θέματα αυτά. Χαρακτηριστική ήταν η αρθρογραφία του για την τριλογία του Στρατή Τσίρκα. Η νεοελληνική σάτιρα, και ειδικότερα το έργο του Εμμανουήλ Ροΐδη, βρέθηκε στο επίκεντρο των ενδιαφερόντων του. Ο Βουρνάς ενέτασσε το έργο του Ροΐδη στον απόηχο των δημοκρατικών επαναστάσεων που εκδηλώθηκαν στην Ευρώπη το 1848. Ο ερευνητής αναφέρεται με ιδιαίτερη έμφαση στους γαριβαλδινούς επαναστάτες που έφθασαν στην Ελλάδα μετά το 1848 και ανιχνεύει την παρουσία και την επίδραση που άσκησαν στα διηγήματα του Ροΐδη. Γράφει χαρακτηριστικά: «Ένα μεγάλο μέρος των προσφύγων αυτών εγκαταστάθηκε στη Σύρο. Τους περιέγραψε ο Ροΐδης στα *Συριανά* του *διηγήματα*... Με την ψυχογραφία των δύο Ιταλών η ελληνική πεζογραφία με τον Ροΐδη είχε κερδίσει την πρώτη μεγάλη νίκη της αντίκρου στο λαογραφισμό, προχωρώντας σε βάθος και περιγράφοντας όχι πια εξωτερικές καταστάσεις, αλλά ψυχογραφώντας και ανατέμνοντας τον άνθρωπο μέσα στη νομοτέλεια της κοινωνικής του ζωής και δράσης» (Εμμανουήλ Ροΐδης, *Πάπισσα Ιωάννα*, Τολίδης, Αθήνα 1971, XVI-XVII).

ΣΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΘΑ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΘΟΥΜΕ ΚΥΡΙΩΣ στο ιστοριογραφικό έργο του Τάσου Βουρνά που είναι συνυφασμένο με τη συμμετοχή του στο κομμουνιστικό κίνημα ήδη από τα φοιτητικά του χρόνια. Από τα χρόνια των σπουδών του στη Φιλοσοφική Σχολή της Αθήνας συνδέεται φιλικά με τον Μπάμπη Δρακόπουλο, μετέπειτα ηγετικό στέλεχος της ΕΔΑ και γενικό γραμματέα του ΚΚΕ εσωτερικού στη διάρκεια της Μεταπολίτευσης. Η εμπλοκή του αυτή στο κομμουνιστικό κίνημα είχε ως συνέπεια την απόλυσή του από το υπουργείο Δημοσίων Έργων το 1936.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, ο Τάσος Βουρνάς έλαβε ενεργό μέρος στην Εθνική Αντίσταση και δημοσιογραφούσε τακτικά στον παράνομο Τύπο της Κατοχής. Στα χρόνια του Εμφυλίου Πολέμου ενεργοποιήθηκαν τα ιστοριογραφικά του ενδιαφέροντα, όπως αποδεικνύεται από τη δημοσίευση άρθρου στην *Κομμουνιστική Επιθεώρηση* με θέμα την ληστεία τον 19ο αιώνα. Το θέμα της ληστείας δεν έπαψε να τον απασχολεί σε όλη του